

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата економічних наук, доцента

Іксарової Наталії Олександрівни

на дисертаційну роботу Топузова Михайла Олеговича

на тему «Організаційно-економічний механізм інформатизації вищої освіти», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством

Актуальність теми досліджень.

Однією з передумов підвищення конкурентоспроможності національної економіки є формування кадрового потенціалу, адекватного вимогам динамічного та багатоманітного бізнес-середовища. Умовою для цього є якісна система вищої освіти, сформована на основі поєднання наукового потенціалу України та передового зарубіжного досвіду організації навчального процесу.

Одним із напрямів вдосконалення системи вищої освіти України є її інформатизація, оскільки впровадження інформаційних технологій в усі сфери освітнього процесу є передумовою переходу до якісно нової стадії розвитку вищої освіти в Україні, що передбачатиме зміну формату надання освітніх послуг, а також підвищення практичної спрямованості та адаптацію навчальних програм до вимог ринку праці і інтеграцію країни в міжнародний освітній простір. Таким чином проблема формування механізму інформатизації вищої освіти України викликає значний науковий інтерес та має вагомим практичне значення, а актуальність теми Топузова М.О. «Організаційно-економічний механізм інформатизації вищої освіти» не викликає сумніву.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків й рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Перший розділ «Теоретичні засади дослідження організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти» присвячено критичному аналізу підходів до обґрунтування інформаційного забезпечення сучасної вищої освіти, та дослідженню організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти в розрізі його ключових складових. Автором представлено вагомі аргументи на користь реалізації в Україні організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти і, зокрема, доведено значення даного процесу для підвищення рівня інноваційності національного господарства.

Другий розділ «Ефективність реалізації організаційно-економічного механізму інформатизації в сучасній освіті» присвячений дослідженню та компаративному аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду інформатизації вищої освіти: проекти, що були реалізовані в США, Канаді та країнах Азії критично оцінені автором з позиції їх придатності для реалізації в умовах українських реалій. Другий розділ роботи розкриває також засади інтерпретації результатів реалізації організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти та визначає економічні умови його реалізації в Україні.

Третій розділ «Інституціональні засоби підвищення ефективності реалізації організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти в Україні» присвячений обґрунтуванню напрямів оптимізації інституціональних умов впровадження сучасного організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти. Детерміновано шляхи та способи ефективної реалізації економічно-організаційного механізму інформатизації вищої освіти в контексті сучасної освітньої політики України. Обґрунтовано, що основою для інформатизації вищої освіти України є формування та впровадження відеоосвітньої інформаційної технології, впровадження якої дозволить збільшити рівень проникнення вищої

освіти та адаптувати формат надання освітніх послуг до вимог споживачів у регіонах. Визначено інноваційні засоби реалізації організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти в Україні та аргументовано доцільність їх використання у вітчизняному освітньому просторі.

Розглянуті в роботі питання висловлені в логічній послідовності та всесторонньо обґрунтовані. Дисертація має комплексний характер й вносить певний внесок в економічну науку. Наукове значення роботи полягає в обґрунтуванні змісту організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти, визначенню його ролі в оптимізації планування навчального процесу та ефективному управлінні інформаційно-освітніми ресурсами, впровадженні нових форм надання освітніх послуг, а також розробці науково-практичних рекомендацій щодо інформатизації вищої освіти.

Загальні висновки логічно впливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дисертаційної роботи. Приведені в роботі рекомендації засновані на дослідженнях здобувача й представляють інтерес як для науки, так і для практики.

Наукова новизна отриманих результатів.

Основними результатами, що мають наукову новизну і характеризують особистий внесок автора, є:

вперше:

- з позицій системного підходу обґрунтовано зміст організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти як цілеспрямованого професійного, економічно ефективного внесення змін і доповнень (новацій) в освітній простір вищої школи шляхом раціонального управління інформаційно-освітніми ресурсами;

удосконалено:

- підходи до обґрунтування необхідності створення «інтерактивної хмари», що скрадатиметься з комплексу сервісів, розроблених для допомоги закладам вищої освіти та комерційним і державним структурам в організації ефективного та практично спрямованого навчального процесу шляхом прискорення та підвищення якості комунікацій між усіма його учасниками;

- концептуальні засади формування SMART-моделі університету, побудованої на принципах Social - Mobile - Access - Regulated - Technology, що передбачає розвиток організаційно-економічного механізму як складової інноваційного простору інтеграції освіти і науки через поєднання елементів системи державного регламентування та ринкового саморегулювання.

- використання концепції тотального управління якістю для обґрунтування системи організації освітнього процесу у вищій школі. Орієнтація на концепцію «відповідність застосуванню», тобто на задоволення потреб споживача, а не лише на дотримання стандартів, дозволить безперервно вдосконалювати освітній процес, перманентно виявляючи ключові проблеми розвитку вищої освіти.

- підходи до комплексної інформатизації вищих навчальних закладів на основі використання системи account-to-card, основою якої є впровадження комбінованих приладів для зчитування магнітних та смарт-карт, використання яких забезпечує скорочення витрат на послуги, що надаються співробітникам та студентам вищих навчальних закладів ;

Набуло подальшого розвитку:

порядок впровадження організаційно-економічного механізму системи вищої освіти як елемента державної освітньої політики, що являє собою сукупність самостійних, але взаємопов'язаних форм, методів, інструментів та важелів впливу, які забезпечують створення й використання фінансових ресурсів для ефективної реалізації інформатизації системи вищої освіти;

- застосування матричного підходу для оцінки доцільності участі закладу вищої освіти в науково-інноваційних університетських об'єднаннях з врахуванням переваг вищих навчальних закладів у державному фінансуванні, відповідності обсягів фінансування якості наданих освітніх послуг та результативності підготовки фахівців рівню науково-інноваційного потенціалу вищого навчального закладу;

- теоретичні та методологічні засади функціонування вищої освіти в умовах інтеграції та глобалізації освітнього простору.

Достовірність й практична значущість одержаних результатів.

Достовірність практичних розробок автора підтверджена відповідними довідками про впровадження. Результати дослідження знайшли своє застосування в навчальному процесі Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка №01-766 від 07.12.2015 р.), Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини (довідка №138 від 19.09.2015 р.), Миколаївського національного аграрного університету (довідка № 1637 від 29.09.2015 р.), Таврійського державного агротехнологічного університету (довідка № 01/4-2398 від 14.12.2015 р.), Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту (довідка № 525 від 18.12.2015 р.).

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих роботах.

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій розв'язано важливе наукове завдання щодо формування організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти України. Всі наукові результати, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані автором особисто.

Основні наукові положення, висновки і результати дисертаційного

дослідження опубліковано в 13 наукових працях загальним обсягом 3,5 д.а., у тому числі 4-х статтях у фахових наукових виданнях та 2-х статтях в іноземних виданнях. Ключові тези дисертаційної роботи оприлюднено на 7-ми міжнародних науково-практичних конференціях.

Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті ідеї та положення, які належать особисто автору. Основні положення, висновки й рекомендації дисертації повною мірою відображені в змісті автореферату.

Дискусійні положення та зауваження за змістом дисертації.

При всіх наукових здобутках дисертанта слід відзначити наступні дискусійні моменти:

1. У першому розділі роботи, розглядаючи процес інформатизації вищої освіти, автор пропонує досліджувати його через модифікацію функції освіти (с. 27-30). При цьому автор не висвітлює повною мірою зміст кожної з функцій, а лише зазначає, як вплине на їх реалізацію процес інформатизації, що не дозволяє комплексно оцінити наслідки впровадження організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти шляхом зіставлення змісту її функцій до та після.

2. У параграфі 1.2 автором обґрунтовано пропозицію створення «хмарного сервісу» як моделі повсюдного і зручного мережевого доступу до загального поля конфігурованих обрахункових ресурсів, які можуть бути швидко надані і вивільнені з мінімальними зусиллями щодо управління й необхідності взаємодії з провайдером послуг, для структуризації навчального процесу, сумісного створення навчальних планів та тимчасового працевлаштування майбутніх фахівців (с. 42-43). У той самий час, автором не здійснено розрахунки вартості впровадження хмарних технологій у практичну діяльність вітчизняних закладів вищої освіти, що робить неможливим розрахунок економічних ефектів реалізації даної пропозиції.

3. В параграфі 2.1. представлено результати детального дослідження практики формування та реалізації організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти в країнах ЄС, США, Канади та країн Азії. Прі цьому, для полегшення сприйняття зібраної інформації, її систематизації та обґрунтування доцільності застосування окремих інструментів в Україні доцільно було подати результати аналізу у вигляді узагальнюючої таблиці.

4. У тексті роботи зустрічається невірний переклад назв міжнародних організацій, що здійснюють регулювання процесів у сфері інформатизації на міжнародному рівні (наприклад, Світова Організація торгівлі названа Всесвітньою торговельною Організацією (с. 81).

5. Параграф 3.1, що носить назву «Оптимізація інституціональних умов впровадження сучасного організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти України» присвячений здебільшого характеристиці суб'єктів та визначенню інструментів систем дистанційного навчання. Погоджуючись із виключним значенням формування механізмів дистанційного навчання як одного з елементів інформатизації вищої освіти України, зазначаємо, що зміст параграфу не в повній мірі відповідає задекларованій назві.

6. Відзначаючи вагомий внесок дисертанта у формування практичного інструментарію інформатизації вищої освіти України, зауважимо, що робота лише виграла б від більш детального економічного обґрунтування наданих пропозицій та висвітлення очікуваних ефектів впровадження наданих рекомендацій як на рівні закладів вищої освіти, так і на рівні національного господарства.

7. У роботі помітні значні диспропорції в обсязі окремих параграфів (параграф 3.1 - 28 сторінок, параграф 3.2. - 12 сторінок). По тексту трапляються описки, неточності в оформленні (с. 189-190).

Однак, висловлені зауваження не применшують цінності дисертаційної роботи та не впливають на її достатньо високу оцінку.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Топузова Михайла Олеговича на тему «Організаційно-економічний механізм інформатизації вищої освіти» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на досить актуальну тему. Вона містить теоретичні розробки та практичні пропозиції, спрямовані на розробку методичного інструментарію формування організаційно-економічного механізму інформатизації вищої освіти. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаємо, що дисертаційна робота повністю відповідає вимогам пп. 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» до кандидатських дисертацій економічного спрямування, а її автор Топузов Михайло Олегович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри міжнародної економіки
Київського національного
торговельно-економічного університету

